

جداسازی کریپتوکوکوس نئوفورمنس وارپته گتی از درختان اکالیپتوس کامالدولنسیس

فرحناز بینشیان^{۱*} (M.Sc)، فریده زینی^۲ (Ph.D)

- ۱- دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشکده پزشکی، بخش میکروبیولوژی
- ۲- دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده بهداشت، بخش قارچ شناسی

چکیده

سابقه و هدف: در استرالیا، درخت اکالیپتوس کامالدولنسیس به عنوان تنها مخزن محیطی کریپتوکوکوس نئوفورمنس وارپته گتی می‌باشد. با توجه به کشت اکالیپتوس کامالدولنسیس در ایران و آلودگی اولیه این درختان به علت استفاده از بذره‌های وارداتی اکالیپتوس کامالدولنسیس حاوی میسلیوم دی‌کاریوتیک از استرالیا، در این مطالعه وجود کریپتوکوکوس نئوفورمنس در اکالیپتوس کامالدولنسیس بررسی شد.

مواد و روش‌ها: نمونه‌گیری، شامل ۳۸۰ نمونه برگ، ۳۰۰ نمونه گل، ۳۸۰ نمونه پوست درخت و ۸۰ نمونه میوه از ۳ منطقه گرمسار، آموزشکده منابع طبیعی گنبد و سد قابوس و شمشگیر انجام شد. سوسپانسیون نمونه‌ها در محیط Sc و (Niger seed agar (NSA) کشت و ۷ روز در ۳۰ درجه سانتی‌گراد نگهداری شده و مخمرهای بدست آمده به روش‌های لاکتوفنل کاتن بلو و مرکب چین رنگ آمیزی و از طریق محیط‌های کورن میل آگار+توئین ۸۰ و اوره‌آگار شناسایی شدند.

یافته‌ها: مجموعاً ۱۳۸ نمونه مخمر قادر به تولید بلاستوسپور روی محیط کورن میل و ایجاد رنگ ارغوانی روی اوره آگار بودند. با استفاده از کیت API 20c Aux دو مورد کریپتوکوکوس نئوفورمنس، یکی از گرمسار و دیگری از سد قابوس و شمشگیر و ۴۳ مورد کریپتوکوکوس آلبیدوس و ۳۶ مورد کریپتوکوکوس لارتنی و ۵۷ مورد کریپتوکوکوس SP شناسایی شدند. به منظور تسریع تشکیل ملانین از محیط NSA حاوی ۰/۱ درصد گلوکز استفاده شد. در نتیجه کریپتوکوکوس نئوفورمنس، در محیط فوق پیگمان قهوه‌ای پررنگ ولی اکثریت استرین‌های کریپتوکوکوس لارتنی رنگ سبز و تعدادی از کریپتوکوکوس SP رنگ آبی ایجاد کردند. با استفاده از دو روش گلاسیسین سیکلوهاگزامید فنل قرمز (GCP) و کانوانین گلاسیسین برموتیمول آبی (CGB)، هویت کریپتوکوکوس نئوفورمنس بدست آمده از گل و میوه درخت اکالیپتوس کامالدولنسیس مشخص شد. از آموزشکده منابع طبیعی گنبد، ۳ مورد هندرسونلا تورولونیده نیز از پوست درختان اکالیپتوس کامالدولنسیس ایزوله گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج فوق نشان می‌دهند که بذر اکالیپتوس‌های وارد شده از استرالیا دارای آلودگی اولیه به کریپتوکوکوس نئوفورمنس وارپته گتی می‌باشد. این مطالعه همچنین نشان داد که محیط CGB، بهترین وسیله برای شناسایی وارپته‌های کریپتوکوکوس نئوفورمنس بوده ولی برای تشخیص کریپتوکوکوس نئوفورمنس از کریپتوکوکوس لارتنی قابل استفاده نمی‌باشد.

واژه‌های کلیدی: کریپتوکوکوس نئوفورمنس، اکالیپتوس

مقدمه

یکی از درختان مهم و زود رشد که می‌تواند نقش سازنده‌ای در فضای سبز و جنگل داشته باشد اکالیپتوس است که شهرتی بی‌نظیر در عالم گیاهی دارد. اکالیپتوس که قسمت اعظم جنگل‌های استرالیا را تشکیل داده است و بومی این مناطق می‌باشد بیش از درختان دیگر در نقاط مختلف دنیا توسعه یافته و مورد استفاده بیشتر قرار گرفته است. به دلیل سازگاری بالای اکالیپتوس با محیط و به علت بهره‌دهی مداوم و مناسب بسیار مورد توجه است و در نقاط مختلف دنیا به منظوره‌های مختلف کشت می‌شود. آنچه از قدیم مورد توجه مردم به خصوص بومیان استرالیا بوده است خواص درمانی گیاه و استفاده از آن جهت پرورش زنبور عسل می‌باشد [۲].

یکی از وسایل پیشگیری از بیماری مالاریا از بین بردن مرداب‌ها و باطلاح‌ها است و گونه اکالیپتوس کامالدولنسیس در ایران نیز برای خشک کردن باطلاح‌های شمال که منبع پشه مالاریا بود آورده شد [۱]. بررسی‌های محیطی ثابت کردند که کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته گتی یک ارتباط اکولوژیکی ویژه با اکالیپتوس کامالدولنسیس داشته باشد [۹]. تمامی موارد جدا شده کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته گتی با اکالیپتوس کامالدولنسیس ارتباط داشتند. به نظر می‌رسد که انتشار جهانی اکالیپتوس کامالدولنسیس با انتشار اپیدمیولوژیکی کریپتوکوکوزیس ایجاد شده توسط کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته گتی مطابقت داشته باشد [۸]. کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته گتی اخیراً از گونه‌های دیگر درختان اکالیپتوس از قبیل اکالیپتوس رودیس، تریکورنيس، گومفوسفالا نیز جدا گردیده است [۱۳].

کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته گتی ممکن است از استرالیا به وسیله بذره‌های اکالیپتوس کامالدولنسیس حاوی میسلیم دی‌کاریوتیک واجد قارچ به دیگر نواحی صادر شده باشد. با صدور این درخت به آفریقا، آسیای جنوب شرقی، برزیل، مکزیک، کالیفرنیا و هاوایی بیماری ناشی از همین عامل گزارش گردید و چون برای

ابتلاء نیاز به تماس با این درخت در وقت گل دهی آن است شیوع آن در بیماران ایدزی بسیار پائین می‌باشد [۹،۸].

در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری از قبیل استرالیا و کالیفرنیا جنوبی ملایمتی بین شیوع بالای کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته گتی و منتزیت کریپتوکوکوی در دیگر افراد نرمال وجود دارد [۷].

تاکنون ارگانيسم جدا شده از بیماران در ایران، فقط کریپتوکوکوس نشوفورمنس واریته نشوفورمنس بوده و واریته گتی از بیمار جدا نشده است. لذا از یک طرف با توجه به کشت اکالیپتوس در ایران که بیشتر به منظور مصارف دارویی بوده و مخزنی نیز برای این واریته به شمار می‌رود و از طرف دیگر، آلودگی اولیه این درختان و نیز از آنجایی که عفونت اولیه کریپتوکوکوزیس ربوی به دنبال استنشاق مخمر رخ می‌دهد بررسی وجود کریپتوکوکوس نشوفورمنس در اکالیپتوس کامالدولنسیس کاملاً ضروری است. هدف این تحقیق، بررسی وجود کریپتوکوکوس نشوفورمنس در اکالیپتوس کامالدولنسیس در بعضی از مناطق شمالی ایران است.

مواد و روش‌ها

نمونه برداری و مناطق مورد بررسی. در این بررسی، آموزشکده منابع طبیعی گنبد کاووس، سد قابوس و شمگیر و گرمسار که محل کشت اکالیپتوس کامالدولنسیس بودند جهت نمونه برداری انتخاب گردیدند. مجموعاً از ۲۰۰ اصله درخت در آموزشکده منابع طبیعی گنبد کاووس ۶۰۰ نمونه (۲۰۰ نمونه برگ، ۲۰۰ نمونه پوست درخت و ۲۰۰ نمونه گل)، از ۱۰۰ اصله درخت سد قابوس و شمگیر مجموعاً ۳۰۰ نمونه (۱۰۰ نمونه برگ، ۱۰۰ نمونه گل، ۱۰۰ نمونه پوست درخت) و از ۸۰ اصله درخت گرمسار مجموعاً ۲۴۰ نمونه (۸۰ نمونه برگ، ۸۰ نمونه پوست درخت و ۸۰ نمونه میوه) تهیه شدند. سد قابوس و شمگیر به خاطر ذارا بودن کلکسیونی از درختان اکالیپتوس کامالدولنسیس که همگی کشت هم زمان داشتند حائز اهمیت بود.

گلایسین فنل رد آگار، کاناوانین گلایسین برموتیمول بلو آگار انجام گرفت.

نتایج

الف - منطقه گرمسار. از ۲۴۰ نمونه (برگ، میوه، پوست) گرفته شده از گرمسار فقط ۳۱ نمونه مخمری قادر به تولید بلاستوکونیدیا در روی محیط کورن میل آگار و ایجاد رنگ ارغوانی بر روی محیط اوره آگار بودند. تمام این نمونه‌ها در محیط NSA ۱ درصد گلوکز، کلنی‌های قهوه‌ای (با شدت رنگ متفاوت) تولید کردند به استثناء دو نمونه که سبب تغییر رنگ سبز در محیط NSA ۰/۱ درصد گلوکز شده بودند که شدت تولید پیگمان در محیط نیجرسید آگار حاوی ۰/۱ درصد گلوکز در مقایسه با محیط نیجرسید آگار حاوی ۱ درصد گلوکز بیشتر و نمایان تر بود.

نتایج جذب قند با استفاده از کیت API 20 c Aux به شرح زیر بود:

۱ - مورد کریپتوکوکوس ثوفورمنس از میوه درخت اکالیپتوس کامالدولنسیس.

۲ - مورد کریپتوکوکوس لارنتی از میوه (مسبب تغییر رنگ سبز در محیط NSA).

۳ - ۲۸ مورد کریپتوکوکوس آلییدوس که ۱۴ مورد از برگ، ۹ مورد از پوست درخت، ۵ مورد از میوه.

به منظور بیوتایپ کردن کریپتوکوکوس ثوفورمنس بدست آمده از درخت اکالیپتوس از دو روش گلایسین سیکلوهاگزامید فنل رد (GCP) و کاناوانین گلایسین برموتیمول بلو (CGB) استفاده شد و در نهایت کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته گتی شناسایی شد.

هم‌زمان با انجام این آزمایش‌ها، دو مورد کریپتوکوکوزیس در واحد قارچ‌شناسی تشخیص داده شد که تست‌های تشخیصی گوناگون از قبیل کشت روی محیط اوره، کورن میل + توئین ۸۰، محیط اختصاصی نیجر، GCP، CGB روی ارگانیسیم‌های مزبور انجام گرفت و در نهایت کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته ثوفورمنس شناسایی شد (تصاویر ۱ و ۲).

روش کشت. تعدادی از برگ‌های موجود در هر نمونه به وسیله فیچی به قطعات بسیار کوچکی تبدیل می‌گردیدند و مقداری از برگ‌های خرد شده به لوله‌های حاوی ۲۰ میلی لیتر آب مقطر استریل و ۲ میلی لیتر از محلول آنتی‌بیوتیکی استرپتومایسین و پنی سیلین اضافه می‌شد و توسط Mixer کاملاً مخلوط می‌گردید لوله‌های حاوی سوسپانسیون به مدت ۲۰ - ۱۵ دقیقه به حالت سکون قرار می‌گرفت تا ذرات سنگین ته‌نشین شوند سپس ۰/۵ میلی لیتر از رویه سوسپانسیون توسط پی‌پت استریل به محیط Sc و ۰/۵ میلی لیتر دیگر به محیط Niger seed agar (NSA) منتقل گردیده و توسط لوپ استریل در سطح محیط‌های کشت پخش می‌گردید کشت‌ها پس از درج شماره نمونه و تاریخ کشت در انکوباتور ۳۰ - ۲۵ درجه سانتیگراد قرار می‌گرفتند. نمونه‌های گل، میوه، پوست نیز همانند کشت برگ، آماده و کشت می‌گردیدند پس از انجام کشت و قرار دادن آنها در درجه حرارت مناسب به مدت ۷ روز به طور روزانه پلیت‌های Sc و NSA از نظر رشد مخمر مورد بررسی قرار می‌گرفتند. از آنجائی که قارچ‌های ساپروفیت بسیار سریع‌الرشد بودند لذا به محض مشاهده هرگونه کلنی مخمری، پس از بررسی میکروسکوپی، به محیط مجزائی منتقل کرده و با به دست آوردن کشت خالص مخمر، آزمایش‌های مربوط به شناسائی کریپتوکوکوس ثوفورمنس انجام می‌گردید.

تشخیص اولیه این مخمرها بر اساس شکل ظاهری، رنگ و قوام کلنی، آزمایش مستقیم میکروسکوپی با استفاده از رنگ آمیزی لاکتوفنل کاتن بلو صورت می‌گرفت.

برای مشاهده کپسول از رنگ آمیزی مرکب چین استفاده می‌شد چون استرین‌های کریپتوکوکوس ثوفورمنس به دست آمده از منابع ساپروبییک معمولاً فاقد کپسول و یا دارای کپسول ناچیزی هستند بر روی همه نمونه‌ها اعم از سلول‌های واجد کپسول یا فاقد کپسول آزمایش‌های تشخیصی کورن میل آگار، اوره، جذب قندها توسط سیستم API 20c Aux،

۳۴ مخمر در محیط NSA تغییر رنگ آبی ایجاد کردند.
۳ مورد هندرسونلاتورولوتیده ایزوله گردید که هر ۳ مورد از پوست درختان اکالیپتوس بدست آمده بود.

ج - منطقه سد قابوس و شمگیر. از بررسی‌های انجام شده روی ۳۰۰ نمونه (برگ، گل، پوست) از سد قابوس و شمگیر فقط ۳۴ نمونه مخمری قادر به تولید بلاستوکونیدیا در محیط کورن میل آگار و ایجاد رنگ ارغوانی در محیط اوره آگار بودند. نتایج جذب قند با استفاده از کیت API 20c Aux به شرح زیر بود:

۱ - ۱ مورد کریپتوکوکوس ثوفورمنس از گل درخت اکالیپتوس کامالدولنسیس.

۲ - ۷ مورد کریپتوکوکوس لارنتی (۵ مورد از برگ، ۲ مورد از گل).

۳ - ۳ مورد کریپتوکوکوس آلبیدوس (۱ مورد از برگ و ۲ مورد از پوست درخت).

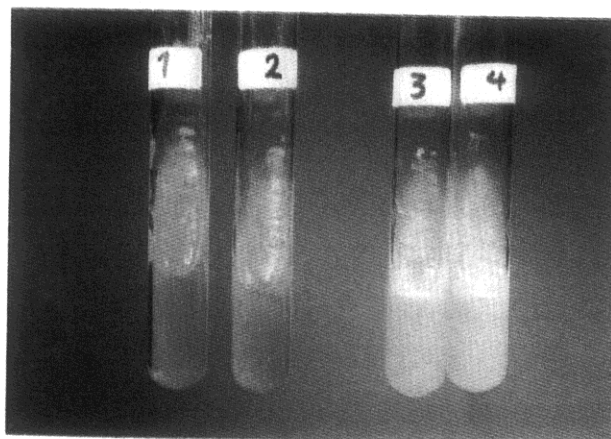
۴ - ۲۳ مورد کریپتوکوکوس SP (۷ مورد از برگ، ۴ مورد از گل و ۱۲ مورد از پوست درخت) که ۲۰ نمونه آن در محیط NSA تغییر رنگ آبی ایجاد کردند (تصاویر ۳ و ۴).

بیوتایپ کریپتوکوکوس ثوفورمنس جدا شده با انجام روش‌های گلیسین سیکلوهاگزامیدفنل رد (GCP) و کاناوانین گلیسین برموتیمول بلو (CGB) کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته گتی تعیین گردید. در ضمن ۳ نمونه از کریپتوکوکوس لارنتی و ۳ نمونه از کریپتوکوکوس آلبیدوس نیز در محیط گلیسین سیکلوهاگزامید فنل رد کشت داده شدند. کریپتوکوکوس لارنتی سبب ایجاد تغییر رنگ از زرد به قرمز درخشان گردید (GCP مثبت) در حالی که کریپتوکوکوس آلبیدوس تغییر رنگی در محیط ایجاد نکرد (GCP منفی). از ۱۲ نمونه کریپتوکوکوس لارنتی و ۱۵ نمونه کریپتوکوکوس آلبیدوس نیز در محیط کاناوانین گلیسین برموتیمول بلو کشت داده شدند.

هر ۱۲ نمونه کریپتوکوکوس لارنتی بعد از ۵ روز انکوباسیون در درجه حرارت ۳۰-۲۵ درجه سانتیگراد سبب تغییر رنگ محیط از زرد به آبی کبالتی

شکل ۱. محیط گلیسین سیکلوهاگزامید فنل رد (GCP). ۱ و ۲ (GCP) مثبت و ۳ (GCP) منفی می‌باشند.

شکل ۲. محیط کاناوانین گلیسین برموتیمول بلو (CGB). ۱ و ۲ (CGB) مثبت، ۳ و ۴ (CGB) منفی می‌باشند.

ب - منطقه آموزشکده منابع طبیعی گنبد. از بررسی‌های انجام شده روی ۶۰۰ نمونه (برگ، گل، پوست) از آموزشکده منابع طبیعی گنبد، فقط ۷۳ نمونه مخمری قادر به تولید بلاستوکونیدیا روی محیط کورن میل آگار و ایجاد رنگ ارغوانی روی محیط اوره آگار بودند. نتایج جذب قند با استفاده از کیت API20c Aux به شرح زیر بود:

۱ - ۱۲ مورد کریپتوکوکوس آلبیدوس (۸ مورد از برگ، ۴ مورد از گل).

۲ - ۲۷ مورد کریپتوکوکوس لارنتی (۱۴ مورد از برگ، ۹ مورد از گل و ۴ مورد از پوست درخت).

۳ - ۳۴ مورد کریپتوکوکوس SP (۱۴ مورد از برگ، ۸ مورد از گل، ۱۲ مورد از پوست درخت) که ۶ نمونه از این

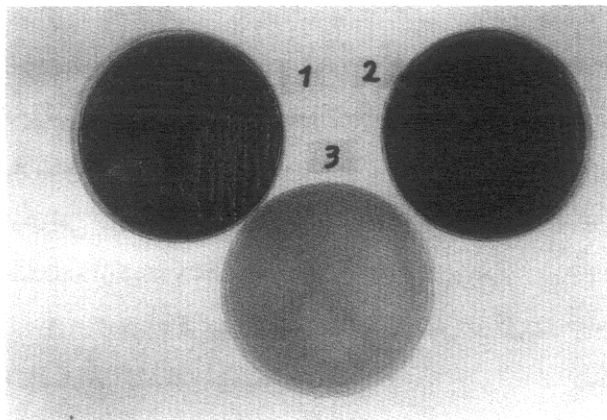
با کبوتر و فضولات آن در بسیاری از نقاط دنیا ثابت شده است. کبوتر به عنوان عامل مهمی در نگهداری و انتشار این واریته شناخته شده است. گرچه مشخص گردیده که کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته گتی از نظر جغرافیایی توزیع محدودتری داشته و گزارش موارد عفونت حاصل از این واریته معمولاً از نقاط گرمسیری جهان بوده و لیکن مخزن طبیعی آن سال‌ها ناشناخته مانده بود [۱۰، ۵، ۱۴].

Ellis و Pfeiffer در سال ۱۹۹۰ [۸] طی یک بررسی محیطی ثابت کردند که کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته گتی یک ارتباط اکولوژیکی ویژه با اکالیپتوس کامالدولنسیس دارد، و همچنین انتشار جهانی اکالیپتوس کامالدولنسیس با انتشار اپیدمیولوژیکی کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته گتی مطابقت دارد.

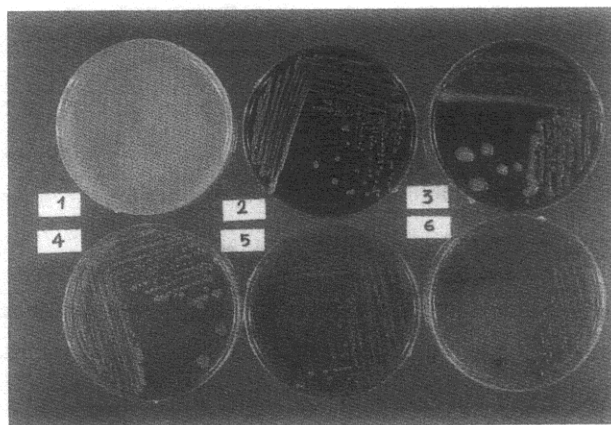
بر این اساس و با توجه به کشت گونه‌های مختلف اکالیپتوس به خصوص گونه کامالدولنسیس در ایران و همراهی احتمالی واریته گتی با این گیاه مطالعه حاضر صورت پذیرفت. در این بررسی، ۲ مورد کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته گتی بدست آمد که یک نمونه مربوط به میوه گیاه در گرمسار و یک نمونه دیگر مربوط به گل گیاه در سد قابوس بود. دیگر کریپتوکوکوس‌های جدا شده به شرح زیر می‌باشد:

در گرمسار ۲۸ مورد کریپتوکوکوس آلبیدوس (۱۴ مورد از برگ، ۹ مورد از پوست درخت، ۵ مورد از میوه) و ۲ مورد کریپتوکوکوس لارنتی (۲ مورد از میوه). در سد قابوس و شمشگیر ۳ مورد کریپتوکوکوس آلبیدوس (۱ مورد از برگ، ۲ مورد از پوست درخت) و ۷ مورد کریپتوکوکوس لارنتی (۵ مورد از برگ و ۲ مورد از گل) و ۲۳ مورد کریپتوکوکوس SP (۷ مورد از برگ، ۴ مورد از گل، ۱۲ مورد از پوست درخت). در آموزشکده منابع طبیعی ۱۲ مورد کریپتوکوکوس آلبیدوس (۸ مورد از برگ، ۴ مورد از گل) و ۲۷ مورد کریپتوکوکوس لارنتی (۱۴ مورد از برگ، ۹ مورد از گل، ۴ مورد از پوست درخت) و ۳۴ مورد کریپتوکوکوس SP (۱۴ مورد از برگ، ۸ مورد از گل، ۱۲ مورد از پوست درخت) ایزوله گردید.

شدند (CGB مثبت) در حالی که هیچ یک از ۱۵ نمونه کریپتوکوکوس آلبیدوس تغییر رنگی در محیط ایجاد نکردند (CGB منفی).

شکل ۳. کلنی‌های گونه‌های کریپتوکوکوس لارنتی (۱) و کریپتوکوکوس SP روی محیط نیچرسید آگار با گلوکز ۰/۱ درصد.

شکل ۴. کلنی‌های گونه‌های کریپتوکوکوس روی محیط نیچرسید آگار با گلوکز ۰/۱ درصد (۱). کریپتوکوکوس SP (۲)، کریپتوکوکوس لارنتی (۳)، کریپتوکوکوس آلبیدوس (۴)، کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته گتی (۵)، کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته نتوفورمنس (۶).

بحث

کریپتوکوکوس نتوفورمنس یکی از عوامل مهم مرگ‌ومیر در افراد دچار نقص ایمنی به خصوص مبتلایان به AIDS می‌باشد. عامل بیماری مخمر کریپتوکوکوس نتوفورمنس است که دارای دو واریته نتوفورمنس و گتی می‌باشد. از زمان تحقیقات Emmonss (۱۹۵۰) تا به حال ارتباط ساپروفیتی کریپتوکوکوس نتوفورمنس واریته نتوفورمنس

نتیجه گرفت که منطقه سد قابوس از نظر شرایط آب و هوایی تا حدودی همانند گرگان و منطقه گرمسار تقریباً از نظر شدت گرما همچون خوزستان می باشند و بنابراین جدا شدن کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته گتی از این نواحی با بررسی های علوی مطابقت دارد.

نتایج مطالعات کشورهای دیگر تا سال ۱۹۹۶ توسط Sorrell و همکاران [۱۵]، از مکان های مختلف به شرح زیر بود:

- بقایای چوب اکالیپتوس کامالدولنسیس ۸ مورد
- پوسته و ساقه اکالیپتوس کامالدولنسیس ۷ مورد
- میوه اکالیپتوس کامالدولنسیس ۲ مورد
- بقایای برگ اکالیپتوس کامالدولنسیس ۳ مورد
- بقایای گیاه اکالیپتوس کامالدولنسیس ۵ مورد
- نمونه هوا ۳ مورد

روش های بکار گرفته شده توسط آنها عبارتند از کشت سوسپانسیون بر روی محیط NSA و تعیین هویت مخمرها با استفاده از کیت API 20c Aux و بیوتایپ نمودن توسط محیط ال کاناوانین برموتیمول بلو آگار (CGB) صورت گرفت.

روش های انجام آزمایش ها در تحقیق حاضر کاملاً با روش های بکار گرفته شده توسط دیگران [۸، ۱۵] مطابقت دارد. در این مطالعه تعداد ۱۲ نمونه کریپتوکوکوس ثوفورمنس لارنتی و ۱۵ نمونه کریپتوکوکوس آلبیدوس روی محیط CGB کشت داده شد که فقط کریپتوکوکوس های لارنتی قادر به تغییر رنگ آبی در محیط بودند. اکثریت استرین های کریپتوکوکوس لارنتی محیط NSA حاوی ۱/۱٪ گلوکز را سبز می کنند همان طوری که بسیاری از ایزوله های کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته گتی انجام می دهند، این سوال مطرح می شود که آیا ارتباطی بین تولید توکسین کشنده و تولید رنگ سبز (Green colour effect) وجود دارد؟

یابین تولید یک محصول فرعی محسوب می شود [۱۶]. در سال ۱۹۹۲ نشان داده شد که کریپتوکوکوس لارنتی به دست آمده از درخت اکالیپتوس به نسبت گونه های دیگر جنس کریپتوکوکوس وابستگی بسیار نزدیک

نتایج حاصل با توجه به نظریات Ellis و همکاران کاملاً قابل توجیه می باشد، زیرا Ellis و همکارانش معتقدند که کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته گتی در فاز جنسی خود به صورت نهفته در قسمت های مختلفی از درخت اکالیپتوس مانند غنچه، نهج و یا پارانشیم گیاه باقی مانده و هنگام گل دهی همراه با گرده افشانی گل ها این ذرات عفونی در فضا پخش می شوند [۹]. در ایران نیز علوی [۳]، ۴۴۹ نمونه از مناطق گرگان، بهشهر، کوی علی محمدی، روستای سعد آباد، جنگل های بهشهر و کردکوی، باغ مرکز تحقیقات جنگل کاری زاغ مرز، ساری، محمود آباد، نور، نوشهر، چالوس، نکا، اهواز، خرمشهر، دزفول، اندیمشک، بندرعباس، بندر خمیر استان های تهران، اصفهان و شیراز را مورد مطالعه قرار داد که نمونه ها عبارت بودند از: ۱۵۲ نمونه خاک، ۱۵۲ نمونه برگ، ۱۱۳ نمونه گل و ۳۲ نمونه از هوای مجاور درخت. در مطالعه مزبور ۱۷ نمونه مخمری اوره آز مثبت به دست آمد که با توجه به مشاهده میکروسکوپی و حضور احتمالی کپسول در اطراف مخمر، ارگاناسم هابه داخل صفاق موش سوری تزریق گردیدند. پس از پایان چهار هفته موش ها را بیهوش و سپس کالبد شکافی گردید و مغز و احشاء آنها جهت تهیه مقاطع بافتی در فرمالین ۱۰٪ قرار داده شد. نتایج برش بافتی تهیه شده با رنگ آمیزی موسی کارمن مایر نشان دهنده حضور فعال مخمر کپسولدار کریپتوکوکوس ثوفورمنس (به غیر از ۴ مورد) بود. در نهایت جهت اطمینان شناسایی دقیق واریته قارچ نمونه ها را به صورت نقطه ای در مرکز محیط CGB کشت داده که در نتیجه پس از ۷-۳ روز ۱۳ مورد از مخمرها روی محیط رشد کرده و باعث تغییر رنگ آن به آبی تیره گردیدند. در مجموع ۱۳ مورد کریپتوکوکوس ثوفورمنس واریته گتی تعیین هویت گردید که ۴ مورد از هوا، ۱ مورد از گل، ۵ مورد از خاک، ۳ مورد از برگ ایزوله شده بود، که از این تعداد ۳ نمونه مربوط به استان خوزستان، ۵ نمونه از منطقه گرگان و ۵ نمونه از منطقه ساری بود.

با مقایسه نتایج حاضر و مطالعه علوی می توان چنین

طور وسیع یک فعالیت اکسیداتیو و غیر اختصاصی است و این مدرکی برای نقش فنل اکسیداز در کاهش لیگنین چوب است. رشد ساپروفیتیکی روی چوب اکالیپتوس به عنوان یک منبع اصلی کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی در طبیعت پیشنهاد شده است. به ویژه اکالیپتوسی (از قبیل اکالیپتوس کامالدولنسیس) که حاوی مقادیر زیادی لیگنین و پلی فنلها باشد [۱۲].

در سال ۱۹۹۷، اولین جداسازی کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی از درختان اکالیپتوس کامالدولنسیس وارد شده از استرالیا را در هند گزارش شد [۶]. در ایران نیز جدا شدن دو مورد کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی از درختان اکالیپتوس تأییدی بر یافته‌های پژوهش‌های دیگر از نظر ارتباط اکولوژیکی میان کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی و اکالیپتوس می‌باشد [۹].

در ایران، تاکنون فقط کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته نشوفورمنس از بیماران جدا شده ولی هرگز موردی از وارپته گتی مشاهده نشده است که شاید دلیل آن را بتوان علاوه بر عدم تعیین هویت کلیه ارگانسیم‌های مزبور تاکنون، احتمالاً به علت عدم وجود میزبان ناقل نظیر کوآلا در ایران نسبت داد. لازم به ذکر است فاکتورهایی مانند سرمای شدید زمستانی، تغییرات زیاد دما و شرایط آب و هوایی در فصول گل‌دهی گیاه می‌توانند از عوامل مؤثر در نتیجه جداسازی ارگانسیم از مخیط باشند.

نهایتاً با توجه به بررسی‌های این تحقیق و مطالعه علوی در ایران می‌توان گفت که بذر اکالیپتوس‌های وارد شده از استرالیا دارای آلودگی اولیه به کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی می‌باشد و برای اثبات این موضوع نیاز به مطالعات و تحقیقات بیشتری در مورد جنبه‌های اکولوژیکی ارگانسیم در ایران و نیز وجود سایر منابع احتمالی به غیر از درختان اکالیپتوس وجود دارد.

به کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی دارد [۱۲]. اگرچه آزمایش‌های کاناوانین گلاسیسین برموتیمول‌بلو برای شناسایی وارپته‌های کریبتوکوکوس نشوفورمنس برتر از محیط گلاسیسین فنل رد آگار است ولی کریبتوکوکوس لارنتی نیز ایجاد تغییرات مشابه در محیط CGB می‌نماید. با توجه به نتایج و مشاهدات کن چانگ و نیز مطالعه اخیر می‌توان چنین نتیجه گرفت که از این آزمایش جهت افتراق کریبتوکوکوس لارنتی از کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی نمی‌توان استفاده نمود.

طی گزارشی با روش کیمولومینسانس بعد از عمل هیبریداسیون کن چانگ و الیس نشان دادند که کریبتوکوکوس نشوفورمنس متجاوز از ۵۰۰۰۰ Rlu (Relative light unit) تولید می‌کند. در حالی که گونه‌های فیلوبازیدیوم و کریبتوکوکوس لارنتی همه کمتر از ۱۱۰۰ Rlu تولید می‌کنند و می‌تواند فقط بدین وسیله این دو ارگانسیم را از هم تشخیص داد [۱۱].

عامل عفونت را در وارپته گتی ذرات فیلوبازیدیایی دانسته‌اند که بازیدیوسپورها روی گیاه اکالیپتوس قرار گرفته است. منبع غذایی کوآلا، اکالیپتوس کامالدولنسیس است با بلع مخمر توسط پرندگان و حیواناتی که مرتبط با درخت میزبان هستند مثلاً در کوآلا، ارگانسیم پس از عبور از دستگاه گوارش همراه فضولات حیوان به شکل مخمر کپسول دار دفع شده و در محیط انتشار یافته و بالاخره باعث عفونت در انسان و حیوان می‌شود و این مطالب نه تنها گزارش‌های اخیر کریبتوکوکوزیس در کوآلا را شرح می‌دهد. همچنین اطلاعات بیشتری در رابطه با نقش جانور و پرنده ناقل در اپیدمیولوژی این بیماری را فراهم می‌کند [۹].

پژوهش‌های قبلی روی بیمار آلمانی که در کارخانه چوب‌بری کار می‌کرد و در معرض مقادیر زیادی از خاک اره قرار داشت، وجود کریبتوکوکوس نشوفورمنس وارپته گتی را تأیید نمود [۱۰]. براساس این مشاهدات چوب می‌تواند یک مکان طبیعی برای هر دو وارپته کریبتوکوکوس نشوفورمنس باشد. سیستم تجزیه چوب به

نقد بر و تشکر

بدین وسیله از آقایان مهندس فخر طباطبائی، علی

- [7] Ellis, D.H., *Cryptococcus neoformans* var. *gattii* in Australia, *J. Clin. Microbiol.*, 25 (1987) 430-431.
- [8] Ellis, D.H. and Pfeiffer, T.J., Natural habitat of *cryptococcus neoformans* var. *gattii*, *J. Clin. Microbiol.*, 28 (1990) 1642-1644.
- [9] Ellis, D.H. and Pfeiffer, T.J., Ecology, life cycle, and infectious propagule of *cryptococcus neoformans*, *Lancet*, 336 (1990) 923-925.
- [10] Kwon-Chun, K.J. and Bennett, J.E., Epidemiologic differences between the two varieties of *cryptococcus neoformans*, *Am. J. Epidemiol.*, 120 (1984) 123-130.
- [11] Kwon-Chung, K.J., Wickes, B.I., Stockman, L., Roberts, C.D. and Ellis, D., Virulences, serotype, and molecular characteristics of environmental strains of *cryptococcus neoformans* var. *gattii*, *Infect. Immun.*, 60 (1992) 1869-1874.
- [12] Lazera, M.S., Pires, F.D.A., Camillo-Coura, L., Nishikawa, M.M. and Natural habitat of *cryptococcus neoformans* var. *neoformans* in decaying wood forming hollows in living trees, *J. Med. Vet. Mycol.*, 34 (1996) 127-131.
- [13] Laurenson, I.F., Lalloo, D.G., Naraqi, S., Seaton, R.A., Trevett, A.J., *Cryptococcus neoformans* in Papua New Guinea: a common pathogen but an elusive source, *J. Med. Vet. Mycol.*, 35 (1997) 437-440.
- [14] Levitz, S.M., The ecology of *cryptococcus neoformans* and the epidemiology of cryptococcosis, *Rev. Infect. Dis.*, 13 (1991) 1163-1169.
- [15] Sorrell, T.C., Brownlee, A.G., Ruma, P., ستاریان، مصطفی ایران منش و پرسنل محترم بخش قارچ شناسی دانشکده بهداشت علوم پزشکی تهران و ریاست محترم دانشگاه علوم پزشکی سمنان جناب آقای دکتر رشیدی پور و پرسنل محترم کتابخانه مرکزی و آزمایشگاه دانشکده پزشکی سمنان و کلیه دوستان عزیز و همکاران گرامی به خصوص سرکار خانم پریسا کوهساریان که صمیمانه مرا در انجام این تحقیق یاری نمودند قدردانی و تشکر به عمل می آید.

منابع

- [۱] احمدزاده حسینی، ع. اکالیپتوس ایران، پایان نامه تحصیلی دانشکده داروسازی دانشگاه تهران شماره ۹۹.
- [۲] جوانشیر، ک.، مصدق، ا. اکالیپتوس، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۱.
- [۳] علوی، س. م. جداسازی کریپتوکوکوس ثوفورمنس (وارینه گتی) از اکالیپتوس و خاک مناطق ایران، پایان نامه تحصیلی دکترای علوم آزمایشگاهی، دانشگاه علوم پزشکی ایران، شماره ۷۳۸۰
- [4] Josep, B., Rodrigues, M.T. and DeMendoza, M.H., First identification of autochthonous *cryptococcus neoformans* var. *gattii* isolated from goats with predominantly severe pulmonary disease in Spain, *J. Clin. Microbiol.*, 36 (1998) 458-461.
- [5] Bennett, J.E., Kwon-Chung, K.J. and Howard, D.H., Epidemiologic differences among serotypes of *cryptococcus neoformans*, *Am. J. Epidemiol.*, 105 (1977) 582-586.
- [6] Chakrabarti, M., Jatana, P., Kumar, L. and Chatha, A., Kaushal, A., Isolation of *cryptococcus neoformans* var. *gattii* from *eucalyptus camaldulensis* in India, *J. Clin. Microbiol.*, 35 (1997) 3340-3342.

[16] Staib, F., The green colour effect (G C E) of the killer strain *cryptococcus laurentii* CBS 139 on staib agar, *Mycoses*, 42 (1999) 103-106.

Malik, R., Pfeiffer, T.J. and Ellis, D.H., Natural environmental sources of *cryptococcus neoformans* var. *gattii*, *J. Clin. Microbiol.*, 34 (1996) 1261-1263.